

Els Pirineus cara al futur

Diversos elements han caracteritzat històricament l'economia de l'Alt Pirineu i Aran i, en un futur pròxim, han de continuar tenint el seu protagonisme:

1.1. Predomini de les activitats primàries (agricultura, ramaderia, explotació forestal) fins a temps molt recents i la importància assolida per la indústria hidroelèctrica des del començament del segle xx, especialment a la Vall Fosca i a l'Alta Ribagorça.

1.2. La implantació progressiva de les activitats turístiques, sobretot a partir dels anys seixanta.

1.1. Activitats primàries

Les activitats agropecuàries estan fonamentalment orientades cap a la ramaderia. Així, bona part dels camps pirinencs es dediquen a les pastures o al conreu de farratges, amb escasses explotacions de cereals a les zones baixes (Pallars Jussà). La ramaderia més estesa és la de bovins, tant per a la producció de llet com de carn, tot i que també té importància el sector oví a la muntanya i el sector porcí a les zones més baixes.

A més, al Pirineu encara té una gran rellevància la tradicional explotació de les grans masses forestals que formen bona part del seu paisatge. El negoci de la fusta és un dels sectors econòmics importants de la nostra indústria que cal potenciar. Un percentatge elevadíssim de l'Alt Pirineu i Aran és superfície forestal. Per aquest motiu, cal reinventar les possibles sortides a la utilització de la fusta, ja sigui com a element de construcció o com a font d'energia, per fer possible l'aprofitament integral d'aquest recurs.

En aquesta zona està consolidant-se un sector econòmic relacionat amb l'elaboració i la transformació de productes carnis, làctics i de la mel, a partir de l'excel·lència de les matèries primeres. Els darrers anys han sorgit iniciatives empresarials que estan oferint a tot Catalunya productes de gran qualitat i amb uns nivells de venda destacats: caldria remarcar l'evolució viscuda

Albert Alins i Abad, delegat territorial del Govern de la Generalitat a l'Alt Pirineu i Aran

per la producció ecològica. Tot i així, aquest sector necessita millorar les línies de distribució comercial per poder donar resposta a les demandes actuals del mercat: sovint el mateix productor transporta setmanalment els seus productes a l'àrea metropolitana. S'hauria de destacar el renaixement de la producció vitivinícola. Es tracta d'un sector emergent que, sobretot a partir de les conseqüències del canvi climàtic, està recuperant la plantació de vinya, per exemple, a les comarques del Pallars Sobirà i del Jussà (fet que ha comportat la implementació de bodegues capdavanteres del sector amb importants inversions econòmiques). Però també està creixent aquest sector en l'àmbit familiar, amb la consolidació d'empreses i amb el naixement de noves bodegues. És un tema singular al Jussà i al Sobirà sota el paraigua de la denominació d'origen Costers del Segre. És una aposta estratègica de futur afavorida per les condicions de la comarca (clima, subsòl, etc.).

Relacionat amb el sector agrari, cal fer menció dels projectes relacionats amb els regs a la Conca de Tremp i a Oliana. Des del departament d'Agricultura s'han signat convenis que preveuen un seguit d'inversions, a curt termini, per transformar i millorar el regadiu d'aquestes zones. Unes millores històricament reclamades que, a més de facilitar la tasca diària dels pagesos i convertir zones de secà en regadiu, permetran la introducció de nous cultius i arbres fruiters, l'esdevenir de negocis relacionats amb la producció i/o transformació de productes agrícoles, etc. Sovint inversions realitzades des de l'empresa familiar, o bé, en l'àmbit de cooperativa.

A l'Alt Pirineu i Aran també han tingut una gran transcendència les nombrosíssimes centrals hidroelèctriques, que aprofiten l'abundància d'aigua i la força dels corrents pirinencs. Tot i així, l'automatització de la producció hidroelèctrica ha comportat una reducció considerable dels actius a la indústria. Aquest procés ha suposat que treballadors de les empreses hidroelèctriques s'hagin jubilat i les seves vacants, majoritàriament, no hagin estat cobertes. L'aprofitament hidroelèctric en les últimes dècades ha repercutit en empreses externes del territori. Caldria treballar per generar mecanismes perquè en el futur aquesta riquesa repercuteixi en l'economia del nostre territori. A més, cal estudiar la viabilitat de projectes d'aprofitament del cabal d'aigua per a la producció d'energia amb respecte vers el medi ambient. El nostre territori és molt sensible a aquests temes ambientals perquè, històricament, ha estat hipotecat amb el traçat de línies elèctriques al llarg del territori amb la finalitat de poder exportar a d'altres zones d'arreu. La possible futura línia d'alta tensió Monsó-Isona n'és un clar exemple.

1.2. Turisme

El turisme no és un fet nou a les comarques de l'Alt Pirineu i Aran. S'introdueix a la comarca de la Cerdanya a la darrerria del segle XIX i rep un impuls decisiu l'any 1922 amb l'arribada del ferrocarril i amb el desenvolupament del turisme d'hivern, els anys

quaranta. La creació de l'estació d'esquí de Baqueira l'any 1964 pot considerar-se l'inici de l'actual desenvolupament turístic de la Val d'Aran.

A més, hi ha dos moments d'expansió del turisme:

Anys 70: obertura d'estacions d'esquí, com Super Espot, Llessui i la Tuca, que consoliden el turisme d'hivern.

Anys 90: irrupció del turisme d'aventura, el desenvolupament del turisme rural i un impuls renovat del turisme de neu (Port Ainé, 1986 i Boí Taüll, 1988).

En l'actualitat, el territori lleidatà és el referent nacional en esports d'aventura.

D'entre els impactes positius constatables a l'Alt Pirineu i Aran en podem destacar tres:

1. La contribució del turisme al manteniment de l'activitat agrària a través de l'agroturisme i el turisme rural.
2. La contribució del turisme a la recuperació del paisatge a través de la rehabilitació d'habitatges antics.
3. La contribució del turisme a la creació, l'afermament i l'ampliació d'espais naturals protegits.

Per esmentar-ne un exemple, només entre els anys 1996 i 2001 el nombre de residències casa de pagès va passar de 52 a 227, de manera que el turisme apareix com un factor important a l'hora de fixar població al territori vinculada a la terra, com a nova font d'ingressos a les economies familiars. D'altra banda, molts immobles antics han estat preservats o rehabilitats com a segona residència, un fet que suposa una contribució notable a la conservació de l'arquitectura popular.

No és possible explicar l'acceptació social que han tingut els espais protegits com el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici (únic parc nacional de Catalunya), el Parc Natural de l'Alt Pirineu o el Parc Natural del Cadí Moixeró sense entendre la importància creixent que en aquestes comarques té el turisme de natura i el seu impacte econòmic al territori.

El model de turisme alpi el caracteritza l'alternança entre turisme blanc o de neu a l'hivern i turisme verd o de natura a l'estiu. Aquesta complementarietat estacional confereix solidesa al model, en permetre l'existència de dues temporades altes. En definitiva, ens referim a aquelles activitats turístiques que complementen l'oferta d'hivern, entre la primavera i la tardor.

Dins del concepte podríem incloure així el turisme de natura, el turisme rural i també el turisme cultural associat. En un sentit més estricte el *turisme verd* serviria per referir-se a les modalitats turístiques que comporten un contacte directe amb la natura: l'ecoturisme i el turisme de parcs, el turisme cinegètic (caça i pesca) i el turisme d'aventura.

El turisme rural és una opció pròpia de les comarques amb un model turístic poc intensiu. La Cerdanya i la Val d'Aran, les comarques més turístiques en termes generals, ocupen els darrers llocs en l'àmbit del turisme rural. Destaca a més el cas de la

Val d'Aran, on el turisme rural sembla que reula en lloc de consolidar-se. Aquesta evolució semblaria una conseqüència lògica del retrocés imparable de l'agricultura en aquesta comarca. L'Alta Ribagorça és la comarca amb la tradició d'agroturisme més sòlida i més antiga, que arrenca de l'antiga legislació de *casas de labranza*. El creixement de l'oferta al Pallars Sobirà ha estat espectacular, i notable a l'Alt Urgell i el Pallars Jussà.

Dins l'oferta turística pirinenca, té un paper important l'art romànic, on la vall de Boí n'és el màxim exponent. La declaració com a patrimoni mundial de la humanitat del conjunt d'esglésies de la vall va ser-ne un revulsiu i, de retruc, també va beneficiar l'increment de visites a la resta del patrimoni romànic pirinenc.

Relacionat amb el sector turístic cal mencionar la candidatura olímpica Barcelona-Pirineus 2022 per organitzar els Jocs Olímpics d'hivern i els Jocs Paralímpics d'aquell any. Si la candidatura catalana és l'escollida, el Pirineu es podria beneficiar de: millores en la xarxa viària, increment i millores d'infraestructures esportives, repercussió mundial en l'àmbit publicitari, ocupació hotelera i restauració, creació de llocs de treball, etc. Hem d'ésser conscients que quan es parla del Pirineu tradicionalment s'ha reivindicat la millora de les comunicacions viàries amb l'àrea metropolitana, amb la plana de Lleida i amb la resta de comarques pirinenques. La millora bàsicament de:

- Eix Pirinenc
- Port de Comiols
- N-230

I parlant de comunicacions, en aquests moments s'obren noves perspectives amb la reobertura de l'aeròdrom de la Seu, que permetrà la connexió aèria del Pirineu lleidatà amb l'exterior i facilitarà, bàsicament, l'arribada de turistes.

La millora de les telecomunicacions ha suposat un avenç rellevant per al Pirineu i ha facilitat el treball a distància, la formació continuada i/o universitària sense haver de desplaçar-se a les grans capitals, la connexió entre centres hospitalaris, etc. Exemples que han millorat la qualitat dels serveis públics oferts des del Pirineu o el fet que joves poguessin retornar a les nostres comarques amb la facilitat de poder continuar formant-se. Cal millorar el servei i, sobretot, garantir el senyal al màxim de territori possible.

En resum, cal treballar per promocionar i consolidar la gran riquesa de l'oferta turística dels Pirineus catalans, i la marca *Pirineus / Pirineos* ens ha d'ajudar a assolir les fites marcades. Des del Govern de la Generalitat treballarem plegats amb els agents locals i els sectors econòmics implicats. I, en aquest punt, l'Institut de Desenvolupament per a l'Alt Pirineu i Aran, popularment conegut com a Idapa, podria jugar un paper destacat com a agent dinamitzador i aglutinador de les iniciatives del territori.

Tremp, 27 d'octubre de 2011